

Cukrovar Filipa Ludvíka hraběte Saint-Genois d’Anneaucourt

V005630

ČELECHOVICE NA HANÉ, čp. 40 CUKROVARSKÁ

[49° 30' 56.99" N, 017° 05' 28.68" E](#)

1839 — 1840, 1905 — 1906, 1918 — 1926

autor: Breitfeld, Daněk & spol.

stavební firma: Rudolf Konečný a Josef Nedělník

Jeden z nejstarších cukrovarů na Moravě založil v roce 1839 na místě panského pivovaru Filip Ludvík hrabě Saint Genois d’Anneaucourt (1790–1857), od roku 1824 majitel čelechovického panství – první kampaň začala již v březnu následujícího roku. V letech 1879 a 1898 prošel cukrovar nákladnými rekonstrukcemi, roku 1901 podnik koupila od vídeňské firmy *J. M. Miller & Co.*, patřící průmyslnické rodině von Miller zu Aichholz, nově založená Rolnická akciová společnost s předsedou a čelechovickým starostou Josefem Havránkem (1854–1939). Dne 9. února 1905 cukrovar do základů vyhořel, vzápětí společnost zahájila výstavbu nového, o denní kapacitě 8 500 q, který ještě na podzim téhož roku zahájil provoz. Projekt a strojní zařízení dodala Akciová společnost strojírny, dříve Breitfeld, Daněk & spol., stavbu provedlo prostějovské podnikatelství Rudolfa Konečného a Josefa Nedělníka, řepnou dráhu vyrobila chrudimská strojírna Františka Wiesnera. Konečný & Nedělník rovněž vyprojektovali několik domů s kanceláři a byty pro zaměstnance – čp. 39, 41 a 42, přestavbu úřednického domu čp. 345, propojeného s domem čp. 39 krytým průchodem nad Cukrovarskou ulicí (zbořen po roce 2008), provedl v roce 1924 prostějovský stavitel Rudolf Valoušek, další dva velké domy pro zaměstnance v dnešní ulici Pod Hrází čp. 38, 225 a 226 byly postaveny téhož roku podle plánů prostějovského stavitele Vladimíra Vychodila. V letech 1918–1927 také probíhala postupná modernizace technologií a zvýšení denní kapacity na 10 000 q zpracované řepy, postavena byla nová kotelna, řepné splavy, čistící stanice a rozšířeno cukerní skladiště (zbořené po roce 2006). Roku 1941 podnik fúzoval s cukrovarem v Drahanovicích, ale již o rok později byl provoz zastaven (do roku 1945). V roce 1948 vznikl samostatný národní podnik Cukrovar v Čelechovicích na Hané, po reorganizacích v roce 1960 se stal součástí n. p. Středomoravské cukrovarny Uherské Hradiště jako závod 02 a o tři roky později n. p. Brněnské cukrovarny, závod 03. V témže roce cukrovar vyhořel, po

2007

2007

2011

2008

2008

2013

rekonstrukci pracoval do kampaně 1981/1982 a o rok později byl zrušen. Areál poté využívalo místní zemědělské družstvo. Jeho demolice byla zahájena v listopadu 2015.

LITERATURA:

Die Zuckerfabrikation in Mähren und österreichisch Schlesien, in: *Zeitschrift des Vereins für die Rübenzuckerindustrie im Zollverein*, II, Berlin 1852, s. 309–310; *WBZ – BI* 1905, s. 154; Emil Reich, Čistící stanice odpadní vody v cukrovaru v Čelechovicích, *Listy cukrovarnické* XLII, 1923–1924, s. 84–86; František Mizera, Rolnický akciový cukrovar v Čelechovicích na Hané, in: *Prostějov. Město a okres*, Brno 1933, s. 143–146; Akciová společnost rolnického cukrovaru v Čelechovicích na Hané, *Hospodářský věstník*, 1. 8. 1937, č. 15, s. 8; Akciová společnost rolnického cukrovaru v Čelechovicích na Hané, *Selské listy*, 7. 8. 1937, č. 60, s. 9–10; Vojtěch Janoušek, Brno 1938, s. 43; Za zemřelým Josefem Havránkem, předsedou cukrovaru v Čelechovicích na Hané, *Hospodářský věstník*, 15. 1. 1940, č. 2, s. 1; Blažena Jančálková, *Akciová společnost rolnického cukrovaru v Čelechovicích na Hané (1840) 1869–1953* (inventář ev. č. 1569, MZA Brno), 1985; Aloisie Suchánková – Jiřina Paulíková – Andrea Zobáčová, *Cukrovar v Čelechovicích na Hané, národní podnik (1946) 1948–1957 (1960)* (inventář ev. č. 2004, MZA Brno), 1994; Petra Peterková [Ppe], Cukrovar, in: Hana Hlušíčková (ed.), *Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I*, Praha 2001, s. 360, 488; Jiří Sedláček, *Pohledy do minulosti Čelechovic na Hané*, 2002, nestr., dostupné na <http://tinyurl.com/lugmopz>; Benjamin Fagner – Jan Zikmund (eds.), *Co jsme si zbořili. Bilance mizející průmyslové éry / deset let*, Praha 2009, s. 132; Jadwiga Roik – Mariusz Makowski, *Sága rodu Saint Genois d’Anneaucourt – Pánů na Jaworzu*, Jaworze 2011, dostupné na <http://www.jaworze.pl>, s. 15–26; Lukáš Beran – Vladislava Valchářová – Jan Zikmund (eds.), *Industriální topografie / Olomoucký kraj*, Praha 2013, s. 128.

DOKUMENTACE:

Moravský ZA v Brně (fond Akciová společnost rolnického cukrovaru; fond Cukrovar Čelechovice na Hané, n. p.)

TŘÍDĚNÍ:

původní: DA.15.01 - cukrovar

ZPRACOVAL:

JZ; foto Jan Fajmon (2007), TR (2013), TDr (2008, 2011)

celechovice-na-hane.cz

Mizera 1933